

ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

18. évfolyam - 6.szám

2010. december hó

A TARTALOMBÓL

**A Somogyi Reneszánsz Szövetség
V. Konferenciája**

**Munkáskolóniák története és műemlék-
védelme az Alpok-Adria térségében**

**Tanácsadó és Tudományos Bizottsági ülés
Dublin, 2010. október 26-31.**

**Emléktáblát avattunk...
5 éve halt meg Dr. Román András**

**„ROSIA MONTANA in PERIL”
Közmeghallgatás Brüsszelben**

**Emlékezzünk rá, hogy...
Rejtett évfordulóink**

Somogyi Reneszánsz Szövetség V. Konferenciája

A 2010-es év egyik kiemelkedően sikeres eseménye volt a Somogyi Reneszánsz Szövetség 2010. augusztus 14-én, Szóládon megrendezett V. Reneszánsz várkonferenciája, melynek szakmai megnyitóját Dr. Nagy Gergely, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság elnöke, és Dr. Magyar Kálmán, a Somogyi Reneszánsz Szövetség elnöke tartotta.

A konferencia tudományos előadásai között hangzott el Dr. Örsi Károly „Középkori várak és várkertek” című előadása.

Dr. Magyar Kálmán jeles kutató ismertetéseiből, munkáiból ismeretes hogy Somogyban több száz vár is létezett annak idején, ezek mára erősen lepusztult állapotban vannak, vagy teljesen eltűntek. Történelmünk megismerése, idegenforgalmunk, nemzeti vagyonunk, jólétünk szempontjából azonban fontos velük foglalkozni. Dr. Örsi Károly tájépítész régi szakavatott ismerője a témának, hiszen már diplomamunkáját is a siklói várkert rekonstrukciójáról írta. Azóta is töretlen a kapcsolata a siklói várkerttel, hiszen a kerttel kapcsolatos műemlékvédelmi feladatokkal azóta is folyamatosan és behatóan foglalkozik. Első nagy építési feladata a budavári kertek rekonstrukciója volt, ezt követték sorban a sümegi, a sárospataki, majd később a győri, soproni, pécsi, pécsváradi, egri, visegrádi, szerencsi, dunaföldvári, gyulai, székesfehérvári, nagykereki, simontornyai, csókakői, pannonhalmi rekonstrukciók. Somogyban a somogyvári vár, majd a babócsai és a fonyódi várak helyreállításának részese, tervezője, és a konferencia helyszíne, Szólád szomszédságban lévő kereki vár is adott a tájrendezőnek feladatot.

Jelenleg is folynak vár és várkert felújítások, most indul a siroki vár felújítása, és folyamatban vannak a regéci, a füzéri és a somlói várak helyreállítási munkálatai. Az előadás vetített képei jól illusztrálták a téma szépségét, egyúttal közérthetővé téve a feladat fontosságát és időszerűségét. A várkertek kiemelten fontos szerepet játszottak a várak életében, hiszen a várak - az idő nagy részében - az élet békés színterei voltak, és csak ritkán váltak harci események színterévé.

Meg kell említeni, hogy a visegrádi várkertnek annak idején még a külföldi diplomaták is csodájára jártak – Mátyás király szívesen tartózkodott függőkertjének hársfái árnyékában, ahol audiencián fogadta vendégeit. Híresek voltak Rákóczi-Lórántffy Zsuzsanna kertjei is Sárospatakon, de a budai vár

Zsigmond-kori kertjeit sem szabad elfelejteni, és nem kevésbé voltak híresek Esztergom függőkertjei és a pécsi püspökkertek sem.

A polgári városrész palotáinak kertjei, a várárkok kertjei, kis méreteik ellenére – hiszen falak közötti szűk részeken létesültek – nagy jelentőségűek voltak, szökőkutakkal, pergolákkal, gyeppekkel, virágokkal, madarakkal stb.

A tájépítész feladata a várfalakon kívüli táj megfelelő formálása, a védművek, utak, a növényi környezet minél hitelesebb megformálása, kialakítása, mindezek nem utolsó sorban a mai használati igények korszerű kielégítésével párosulva (parkolók, pihenők stb.) – mint ahogyan azt a vetített képek segítségével láthattuk. Ilyen összetett feladatra példa a közelmúltan befejezett fonyódi alsóvár (Fácános) sikeres rekonstrukciója, jelenleg pedig a Szóládtól nem messze fekvő kereki várnál folynak hasonlóan komplex munkák. Ha visszatekintünk a már régebben elkészült

rekonstrukciókra, elmondhatjuk, hogy a közeli Somogyvár már évtizedek óta nemzetközi hírű emlékhely, vár. Ha a megye határain túl tekintünk, akkor mindenképpen meg kell említenünk a Budai vár, vagy a Pannonhalmi Apátság (vár) napjainkban is épülő, szépülő kertjeiről is, amik a világörökség részét képezik. Jelentős történelmi emlékhelyek még többek között Devecser, Mihályi, Tata, Szigliget, Gyula, Pécs, Szigetvár, Sopron, Kőszeg és Győr várai.

A somogyi idegenforgalom fejlesztésében jelentős szerepet játszhat a várak-várkertek rekonstrukciójában rejlő lehetőség, és ez különösen igaz a Balaton közeli várak esetében.

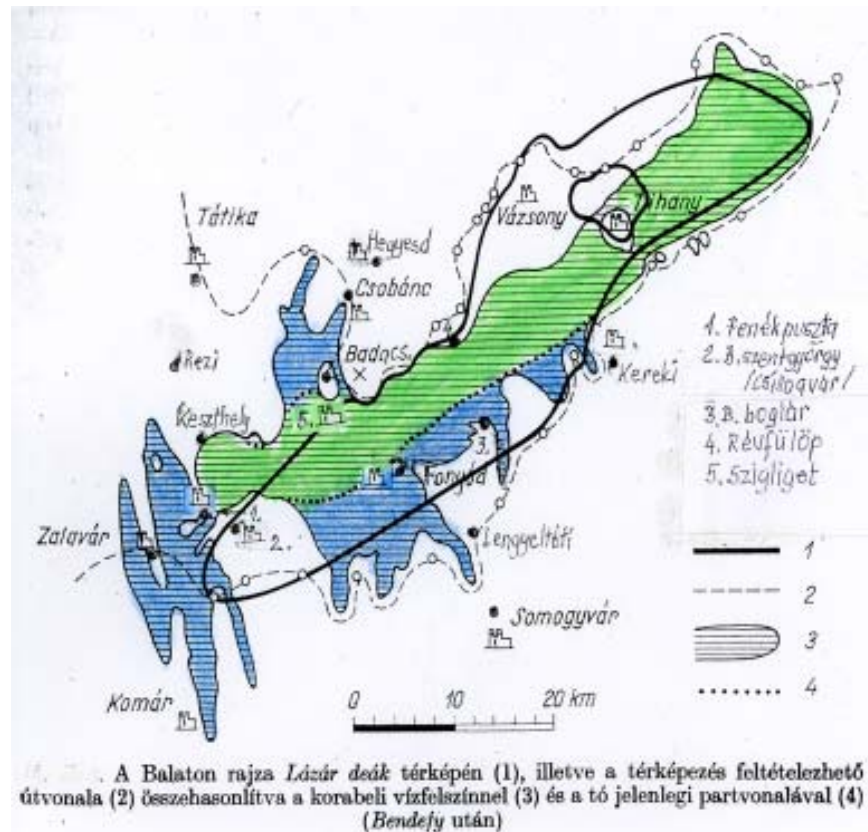
A Balaton északi és déli oldalát ma hangsúlyozottan különválasztják, pedig a történelem során a tó vize nem elválasztó, hanem inkább összekötő elem volt évszázadokon át.

Példának álljon itt hogy a Tihanyi Apátság (vár) birtokai Szántódpusztán voltak. Ma komp köti össze őket, jelenleg is nagyforgalmú átkelőhely. A római korban Fenékpusztánál volt fontos átkelőhely a hatalmas kiterjedésű víz mentén, ezt a helyet ma Kis-Balatonként ismerjük. Akkori elhelyezkedésénél fogva Zalavár-Vársziget a IX. században meghatározó hatalmi központja volt a Kárpát-medencének, még ma is érdemes volna jobban kihasználni földrajzi elhelyezkedését.

Szőlősgyörök-Révfülöp között is élénk átkelő forgalom volt a Balatonon az 1800-as évek végéig. Most, száz évvel később,

már emléke is alig maradt ennek, legfeljebb a Balaton-átúszás, Révfülöp neve, valamint a romtemplom emlékeztetnek rá. Ezen a helyen zajlott az áruszállítás északról délre és délről északra (Révfülöp neve is innen ered). Szigliget vára a Lengyeltóti (somogyi) Tóti-Lengyelek birtoka volt. Szigliget szigetként állt a Balatonban. Az őslakók ma is „szigetnek” nevezik, és sziget volta ma is felismerhető a várból körültkintve. A hadi védelmét szolgáló sajkák a somogyi parton horgonyoztak. Ezt a kapcsolatot fel kellene éleszteni az idegenforgalom, de a közúti forgalom számára is.

Somogyvár, a Fonyódi Vár, a balatonszentgyörgyi Csillagvár, a Szigligeti Vár, Rezi-, Tátika-, Csobánc várromjai egymás közelében ma is külön-külön impozáns vonzerővel bírnak, de egy túrára felfűzve a Balatonon áthajózva még nagyobb attrakció lehetne, hiszen ezek mind Balaton-parti várak voltak.

Örsi Károly

Munkáskolóniák története és műemlékvédelme az Alpok-Adria térségében

Az 1980-as évek a műemlékvédelem nagy európai és világszervezetei mellett kisebb, térségi szervezeteket is életre hívtak az örökségvédelem céljából. Ilyen szerepet vállalt a hidegháború utolsó időszakában az Alpok-Adria Munkaközösség, melynek alapító tagjai Bajorország, Friuli Venezia-Giulia, Karintia, Horvátország, Lombardia, Felső-Ausztria, Szlovénia, Stájerország és Veneto voltak. Később a szervezet Burgenland, Győr-Moson-Sopron megye, Somogy megye, Vas megye belépésével bővült. A munkaközösségen belül napjainkig munkacsoportok működnek, ezek egyik legsikeresebbje a „Történeti városok” teamje volt. Ennek tagjai eddig négy jelentést dolgoztak ki és publikáltak, ezek közül az első a kisvárosokról, a második a mezővárosokról, a harmadik a népi építészetéről szólt.

Még javában harmadik jelentésünk befejezésén dolgoztak, amikor német kollégáik München egyik elővárosában, Haidhausenben – a Wolfgangsstrasse és Kreppe környékén – megismertettek minket a 17. század végén emelt, egyszerű, falusias, fatornácos, előkertes lakóépületekkel. Nekem rögtön hazai tisztviselő- és munkástelepeink, a Wekerle-telep és Győr-gyárváros kolóniai jutottak eszembe. Javaslatomat, hogy a következő jelentés az Alpok-Adria térség munkásnegyedeivel foglalkozzon, itt Münchenben fogadták el.

A régiók képviselői közül voltak, akik kevésbé értettek egyet ezzel a döntéssel: többen úgy vélték, hogy az ő térségükben nincsenek ilyesfajta települések. Mindennek ellenére a munkacsoport javaslatát az Alpok-Adria Munkaközösség Kulturális Bizottsága is elfogadta, így megkezdődhetett a kutatás. Hamarosan kiderült, hogy az Alpok-Adria térségében a 19. század során szinte mindenhol építettek munkásnegyedeket. És ami még fontosabb: ezek a települések – annak ellenére, hogy a hivatalos műemlékvédelem szervei számbavételükkel és védelmükkel szinte sehol nem foglalkoznak –, kevés kivételtől eltekintve a mai napig léteznek.

Ismert, hogy a magyar munkáslakás-építésnek jelentős irodalma van. Közöttük a legjelentősebb kiadványok Nagy Gergely tollából születtek. Írásai – „A Wekerle-telep” 1991, „Kertvárosok és a Wekerle-telep” és a Szelényi Károllyal együtt jegyzett „Kertváros - Építészet. Az angol példa Magyarországon” (2008) európai ismertségre tettek szert.

Európában a legrégebbi, máig meglévő szociális település az úgynevezett „Fuggerei” Augsburgban (Bajorország). A 140 lakást magába foglaló, 67 házból álló háztömböt Ulrich, Georg és Jakob Fugger építette: a lakótelepet a városban élő, „saját hibájukon kívül eladósodott, feddhetetlen” katolikus polgárai számára alapították. Az oromfalas házakban egymás felett két-két lakás kapott helyet. Az alsó bérló a kertet használhatta, a felső lakóké volt a tetőtér. Hasonló jellegű térelrendezéssel a 19. és 20. század munkáslakótelepei esetében is gyakran találkozunk. A

Fuggerei lakásainak éves bére mindig alacsony volt, a bérleti díj a kezdetek óta egy rajnai forint névértékének felel meg: a bérlőknek ezen felül naponta három imádságot kellett elmondani az alapító és családja üdvéért. A „Fuggerei” mindig „város volt a városban”, városfal vette körül, három kapuja volt, és saját templommal is rendelkezett.

A történeti *Magyarországon* a 19. század utolsó harmadában az ország szinte minden vidékén emeltek munkásházakat. Nem volt ez így az itáliai *Friuli-Venezia Giulia* térségében, ahol a vidék sajátos elhelyezkedése és a 19. század történései egyaránt megbénították a gazdaság fejlődését: a térségre a mozdulatlanság és a folyamatos pangás volt jellemző: itt csak a 19. század utolsó évtizedében jelentek meg az első munkásházak. *Karintiában* a korai munkásnegyedek nagyobb része

bányásztelepülés volt. A vasutas- és munkástelepek csak később, a gyors ütemű iparosítás utáni időkben jelentek meg. A magasan fekvő alpesi bányákban munkanapokon a tárnák bejárata mellett elhelyezett barakkszerű tömegszállások, szerény bányászviskók – u.n. „Knappenkeuschenek” – kínáltak ideiglenes alvóhelyet a bányászoknak. Itt már az iparosítás előtti időkben is szokás volt azonban, hogy a keresett szakmunkások számára a gyárak a munkahely közelében, jobbára paraszti portából átalakított „szolgálati” lakásokban biztosítottak elszállásolást. A *szlovéniai* munkásotthonok egykori terveit és metszeteit tanulmányozva kiderül, hogy az épületek többsége feltehetőleg meglévő mintarajzok felhasználásával épült. Szép példa Tržič munkástelepe, ahol az ipari létesítményeket és a szállásokat egy időben tervezték meg: ez magyarázza egységes megjelenésüket. *Horvátország* iparosítása és ezzel párhuzamosan a munkástelepülések létesítése nagyobb ütemben csupán a 19. század második felében indult el. A korai korszak legjellegzetesebb emlékeit Tannin in Durdenovacban találjuk. Duga Resa városában a 19. század végén és a 20. század elején a gyár közvetlen közelében épült munkásváros *Stájerországban* az iparosítás kezdetei a 19. század második felére tehetőek. 1848-ban Ausztriában is megszüntették a földesúri birtokviszonyokat, ez kedvező változásokat hozott az iparosításban. A 19. század derekán a munkások és bányászok nagyobb része még a környező településekről költözött a városokba: ez időben az újonnan érkezőket a meglévő parasztházakban tudták elhelyezni. A munkásházak építése a 19. század közepén, lassú ütemben, kevés új ház kivitelezésével indult el. Az első időkben leginkább legényszállásokat – úgynevezett „legénykaszányákat” – építettek. Mintául legtöbb esetben az árkádos falusi porták szolgáltak. A házak földszintjén közös konyhát, az emeleten nagyméretű hálótermeget alakítottak ki (Fohnsdorf, 1852). Telepszerű elrendezéssel épült meg Fohnsdorfban az u.n. „felső kolónia”. A hat árkádos ház szobakonyhás lakásai épületenként nyolc család számára biztosítottak lakóhelyet. *Felső-Ausztriában* olyan méretű szociális indíttatású létesítmények létrehozása, mint a Fuggerok lakótelepe Augsburgban vagy az Angol Királyság munkásvárosai, e vidéken még elképzelhetetlennek tűnt.

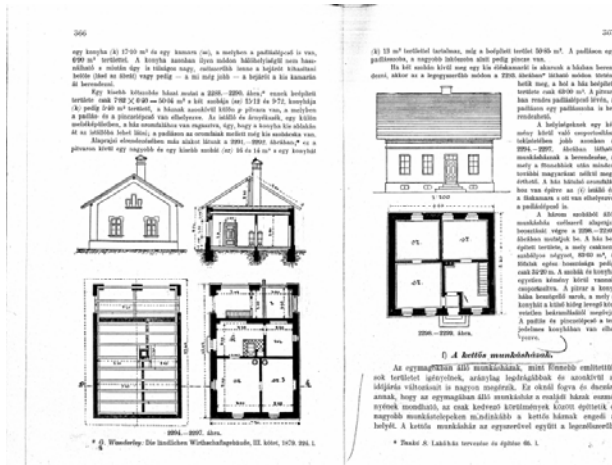
Kutatásaink egyik fontos szempontja volt annak tisztázása, hogy a munkástelepek építését – közvetlenül vagy közvetve – kik és hogy támogatták. A kolóniák létesítését vizsgálódásaink szerint nagyobbrészt maguk a gyártulajdonosok kezdeményezték. Több településen a helyi község, esetenként az egyházközségek, a szakszervezet és más politikai erők is eredményesen támogatták az építést. Győr-Gyár városban (Győr-Moson-Sopron megye) a gyárosok voltak a kezdeményezők, de a városi tanács tagjai és maga a polgármester is pártfogolta a munkáskolónia létesítését. A kiviteli költségeket részvénytársaság formájában teremtette elő. A részvények 50 %-a a gyárosok, 20 %-a az önkormányzat, 20 %-a a bankok és 10 %-a az építési vállalkozások tulajdonában volt: utóbbiaknak érdeke volt az építés, hiszen így a telep összes kivitelezési munkáit ők végezheték el.

A munkástelepek építése e korban szorosan összekapcsolódott a „kertváros” eszméjével. Magyarországon ebben az időben épültek már olyan települések, amelyek mintaképül szolgálhattak a munkásnegyedek tervezéséhez. Győr-Gyár városban 1905-ben a munkástelep első ütemének városépítészeti elrendezéséhez a 18. században, a Fertő körül épített u.n. „mérnök-falvak” szolgáltak alapul. 1914-ben megépült a telep második üteme.

Itt már a budapesti Wekerle telep és az időközben kiépült Győr-Nádorváros „cottage-negyedének” szerkezetét vették mintául: szabadonálló elrendezésben, villaszerű munkáslakásokat építettek. A beépítést nagy kiterjedésű zöld felületekkel és kertekkel lazítottak fel.

A 19. század első felében Európában a várostervezés és városfejlesztés új módszereit dolgozták ki. 1850 és 1920 között egyre nagyobb számban készültek városfejlesztési tervek: e terveken nem egy esetben a munkáslakóházak és munkástelepek építésére is megfelelő helyet jelöltek ki. Az e célra biztosított területek mérete eltérő volt – nagyságuk néhány ezer négyzetmétertől néhány négyzetkilométerig terjedt. A munkásosztály lakáskörülményeiről is egyre több szó esett. Győrben például 1890-ben egy gimnáziumi tanár írta könyvét e témáról: a probléma megoldását tipizált munkásházak építésében kereste.

Sobó Jenő, a selmecebányai bányászakadémia rofesszora részletesen elemezte, hogy miért és milyen formában kell jó munkásházakat tervezni és építeni (megjelent: Selmecebánya 1899, Erdészeti építéstan, II. kötet). A munkásházak építéséhez konkrét példákat javasolt.

A képen Sobó Jenő munkásháza – típus-terv – Salgótarjáni bányász-lakások 1899

Kutatásaink során azt is megvizsgáltuk, hogy voltak-e olyan arra szakosult építészek és építőmesterek, akiket több alkalommal és több helyen is megbíztak munkáskolóniák tervezésével. Vizsgálódásaink azt bizonyítják, hogy az üzemek gyakran alkalmaztak u.n. „udvari építészeket”, akiknek a gyár mindenkor bőven adott munkát: ők szinte minden beruházásnál közreműködtek a tervezésben. A brennbergi bányatársaság (Győr-Moson-Sopron megye) Füredi Oszkár személyében éveken át szerződöttetett egy olyan kiváló építész, aki korábban Bécsben villákat is épített. Füredi a telep részére az ipari épületek mellett templomot, közösségi házat, éttermet, iskolát és öregek otthonát is tervezett.

Munkásházak Brennbergbányán
Füredi Oszkár terve alapján

Sopron, Csengery utca 106
Füredi Oszkár védett munkásháza

A munkáskolóniák tehát a Velencei Karta megállapítása értelemben „műemlékek” és jelentőségük nem kisebb más kulturális emlékekénél. Az Alpok-Adria térségében élőknek kötelessége, hogy a helyi kultúra más fontos dokumentumai mellett a munkáskolóniákat is és védjék, és gondos karbantartással óvják azokat. Jelentésünk hat nyelven a jövő évben könyv formájában is megjelenik. Fontos ez azért is, hiszen hazai örökségvédelmünknek is nagy feladatai vannak e téren. Sok még a kallódó, ismeretlen érték. Biztató jel, hogy a Wekerle-telep mellett a közelmúltban Győr-Gyárvaros munkáskolóniája is központi vételemet kapott. Az ismertett munkák nagy tanulsága, hogy munkáskolóniák szervezett védelmére még nagyobb figyelmet kell fordítani.

Winkler Gábor

Tanácsadó és Tudományos Bizottsági ülés Dublin, 2010. október 26-31.

Írország legrangosabb nemzetközi eseménye volt ezidőben az ICOMOS esemény. Csak a legjobbakat lehet elmondani az egész rendezvényről – bár lehet, hogy benyomásomat a nagyszerű szervezés erősen befolyásolta. Grellan Rourke és Peter Fox csapatukkal elképesztő szervezőmunkát végzett.

A teljes napot kitöltő tanácskozás mellett egy nap kivételével minden estére fogadást szerveztek, hogy legalább akkor lehessen megmutatni, illetve megismertetni valamit a városból.

Convention Centre (2010)
és egy régi felnyitható híd emelőszerkezete

Christ Church Cathedral

A Dublini Vár

Knowth 5000 éves tumulusai

Így voltunk a Városházán, a Vár régi termeiben, a még át nem adott új Convention Centre- ben, és legvégül amikor már mindennek vége volt – hirtelen ötlettől vezérelve Grellan saját lakását is feláldozva hívta meg a küldöttek egy részét, ahol a jövő évi választást illető legeredményesebb szervezkedés kezdődött.

A Dublin Castle konferenciatermében Mrs. Mary McAleese köztársasági elnök nyitotta meg az ülést. Érezni lehetett, hogy alaposan felkészült – tudta, hogy milyen körben jelenik meg – ennek megfelelő színvonalú, nagy sikerű köszöntő beszédet tartott.

John Hurd, a Tanácsadó Testület elnöke a megszokott felelősséggel, de könnyed rutinnal vezette az ülést és tartotta időkorlátok között és fegyelemben a jelenlevőket. Örömmel köszöntötték, hogy hosszú idő után India és Oroszország is képviseltette magát a jelen lévő 47 ország között.

A tanácskozássra rányomta bélyegét Andrzej Tomaszewski professzor váratlan halálának megdöbbentő híre. A nemrég eltávozott Horler Miklós tanár úr is megjelent a kivetítőn, amikor az előző évben elhunytáról emlékeztünk meg.

A szervezetet érintő tájékoztatás, hogy az argentin Alfredo Conti lett a leköszönt mexicói Francisco Lopez Morales helyett az ICOMOS új amerikai alelnöke.

A rendezvény legnagyobb újítása volt, hogy most hallhattuk először három nyelven a tolmácsolást, a spanyol is megjelent a két hivatalos nyelv mellett. Természetesen az érintettek körében – különösen a quebeci vita után – ez óriási elismerést váltott ki. Igen nehéz lesz a későbbiekben a további spanyol nyelvű országok törekvésének elementáris lendületét helyezni.

Az ICOMOS gazdasági helyzete továbbra sem rózsás, 43 ország még mindig nem rendezte éves tagdíját. A Világörökség Bizottsági feladatokért juttatott ellenszolgáltatás a nem csökkenő feladatok mellett pedig sajnálatosan lecsökkent.

Egyelőre késik a Nourissier dokumentációs központ elkészülte. Az archívumot regisztráció után a saját e-mail címmel mindenki számára hozzáférhetővé kívánják tenni, az itt megjelenő dokumentumok szerzői jogának különös tiszteletben tartása mellett. A legnagyobb változást a 2011-ben induló elektronikus újság jelentheti. Fontos, hogy minden nemzeti bizottság munkájáról és rendezvényeiről adjon tájékoztatást! Hozzáférhetővé teszik az ICOMOS dokumentumokat is.

Tájékoztatást hallhattunk a jövő évi, immár a 17. Közgyűlésről, aminek otthona a párizsi UNESCO központ lesz. Nagy elismerést váltott ki, amikor a rendezvény szervezői előadták, hogy idő és költségtakarékossági okokból fő törekvésük, hogy az egyre jobban elhúzódo közgyűlést lerövidítsék. A rendezvény 2011. november 27 és december 2 között kerül megrendezésre. A quebeci kedvező tapasztalat alapján itt is foglalkoznak a gondolattal, hogy fiatalok számára is szervezzenek tudományos ülést. A konferencia témája: Az örökség, mint a fejlődés hajtóereje.

Az ICOMOS dokumentumok rendszerbe foglalásáról szóló jelentést a jelenlévők elfogadták, a Valetti CIVVIH elveket visszaküldték kiegészítésre, csakúgy mint a CIF (Education@Training) anyagát, ezért ezek nem biztos, hogy terítékre kerülhetnek a párizsi közgyűlésen.

Az egész konferencia legnagyobb felüdülése Wilfried Lipp előadása volt. A Műemlék konzerválás a változó világban – Quo vadis ICOMOS címmel tartott előadás a társadalmi értékváltozás tükrében mutatta be az elmúlt 60-70 év alatt bekövetkezett megváltozott viszonyunkat műemlékeinkhez. Jó volna eseményt találni, amikor itthon is meghallgathatnánk ezt a prezentációt.

Különös figyelem fordul továbbra is a műemléképületek és az energiahatékonyság programjának kapcsolatára és mai szerencsétlen gyakorlatára. A témában a franciák járnak legelől. Folyamosan szervezik a kapcsolódó konferenciákat, keresik más országokból is a partnereket.

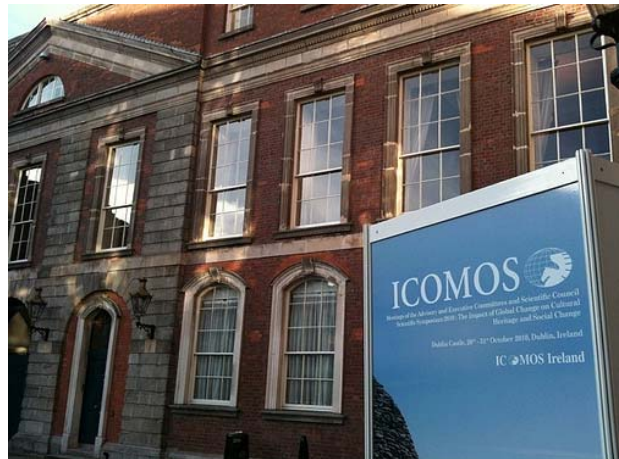
Bejelentették a 2011-es világnap témáját is, amit a Víz kulturális öröksége címmel hirdetnek meg. 2010. december 15-ig kérik megküldeni minden országból a világnapi programot, hogy azt egységes rendszerben hirdethessék.

Új szakbizottság felállítását is elfogadta a testület: „A történeti épületek kutatása” szakbizottság megalapítása a párizsi közgyűlésen várható. (Analysis of Building Services for Architectural Heritage – a tervezett kimondhatatlan mozaikszó közmosolyt eredményezett ISCABSRA).

A tagdíjrendszer megújításával kapcsolatban január 15-ig várnak javaslatokat, ugyanis a világbanki besorolás szerinti négylépcsős tagdíjrendszer és a befizetési időpontok újragondolása után szigorúbb fejelem bevezetését tervezi az ICOMOS.

A Tudományos Bizottságok Tanácsának ülésén a legtöbb szakbizottság képviseltette magát. Nagy meglepéssel jelentették be, hogy hála Wierdl Zsuzsának, a Nemzetközi Falkép Bizottság is formálódik, a választás szervezése folyamatban van. A szakbizottságok rendkívüli ülései közül a CIVIH programján vettem részt.

A Tudományos Bizottságok ülése felé lényegesen kisebb figyelem fordult, mint a Tanácsadó Testületi ülés felé. Ez akkor tűnt ki igazán, amikor párhuzamos rendezvények voltak. A legnagyobb érdeklődést az Európai Csoport ülése váltotta ki. A kisteremben a csillár is már telve volt, amikor a nagyteremből delegáció érkezett, hogy ne lehetetlenítsük el a Tudományos Bizottság ülését, mert a nagyterem szinte kiürült. Itt először Michel Pratz tartott az Arles-i ülésről rövid ismertetőt (ahol kedvesen, szinte túlhangsúlyozta a magyar jelenlétet és prezentációt) és átadták az ülés 200 oldalas összefoglaló jelentését.

Ezen túl két különös esettel kapcsolatban született döntés. A svájci–német határon az 1898-ban épült első 50 Hz-es vízerőmű tervezett elbontása váltott ki aggodalmat. Jelentős figyelem követi a tervezett Bécsi utcai beruházást, ami újabb súlyos veszélyt jelent a budapesti világörökségi területen. A tömött terem mindkét esettel kapcsolatban deklarációt fogadott el, és a tanácskozás az európai alelnök feladatául szabta, hogy az ICOMOS állásfoglalásáról hivatalosan is tájékoztassa az érintett országokat.

Felvetődött a közös európai várományosi lista gondolata is. Végül a 2011-es választásokra való közös felkészülés ötlete is felvetődött. Többen az egységes európai közös állásfoglalást sürgették, aminek megvitatása a következő európai ülésen válik esedékessé.

Sajnos a szerencsétlen körülmények egybeesése miatt Magyarországot egyedül képviseltem, ami hosszú idő óta először fordult elő. A miénktől lényegesen szerényebb nemzeti bizottságok 3-4 fővel képviselhetnék magukat a rendezvényen. Az elnök úr, Gustavo Araoz, egy külön beszélgetés során említette, a pusztá jelenlét is már mutatja egy ország súlyát – ezért különösen sajnálta, hogy a magyar delegáció létszám szerint a legszerényebbekkel volt azonos.

Ennek ellenére a magyar képviselőt továbbra is nagy figyelemmel és figyelmességgel fogadták, amit úgy vélem, hogy továbbra is a magyar ICOMOS több évtizeden át kiépített komoly rangjának köszönhetünk.

Nagy Gergely

Emléktábla avatás Dr. Román András halálának ötödik évfordulóján

2010. november 13-án délelőtt ünnepélyes keretek között avattuk fel Dr. Román András emléktábláját lakóházán, a Budapest V. ker. Aulich utca 3. számú házon. A tábla leleplezésénél Dr. Fejérdy Tamás mondott beszédet:

Román András emléktábla avatására gyűltünk itt össze, akik eljöttünk erre az ünnepi alkalomra. Mindazok, akik itt vagyunk, szeretettel, tisztelettel és hálával gondolunk Órá, aki - bármennyire is nehéz elhinni - már 5 éve nincs közöttünk fizikai valóságában – ami természetesen nem jelenti azt, hogy szellemében és a mi szellemünkben, lelkünkben ne lenne azóta is velünk. Műveit, írásait olvassuk, gondolatait idézzük – és, amit ő igazán szeret, igyekszünk továbbgondolni. Ilyen értelemben tehát akár azt is mondhatnánk, hogy nincs is olyan nagy szükség emléktáblára, hiszen ő maga is itt van közöttünk,

továbbra is részese gondolatainknak, és szó sincs arról, hogy elfelejtenénk őt.

De hát nem is ezért jó, hogy most emléktáblát avatunk, Román András emlékére és a magunk megerősítésére, hanem például azért, hogy mások, az ötödik kerület, a főváros polgárai, de mindenki más számára is álljon itt ez a jel, ennek a városnak, városrésznek egy hűséges és kiváló lakójára emlékeztetve, aki, egyáltalán nem mellékesen, a 20. századi magyar- és nemzetközi műemlékvédelem egyik kiemelkedő alakja. Tényleg méltó és igazságos ugyanis, hogy ne csak általában, vagy más olyan helyeken, amelyek Román András gazdag életművének kimagasló eredményeit tükrözik, legyen állandó jel, hanem éppen itt: a Budapest V. kerületi Aulich utca 3. számú ház homlokzatán is!

Hányszor hallottunk okos és szellemes, meggyőző és elgondolkodtató szavakat, elemzéseket éppen tőle, Román Andrástól, a hely szelleméről, a „Genius loci” jelentéséről; főleg mi, akiknek az a szerencse jutott, hogy tanítványai, kollégái, barátai lehettünk és lehetünk – jelen időben is! – Andrásnak. Ő pedig mindig nagy-nagy szeretettel, már-már megható kötődéssel beszélt erről a házról, ahol született, ahol egész életében élt, szó szerint haláláig. És ez akkor is így igaz, ha tudjuk, hogy ebben a valóban „egész életben”, amelyet András igen nagy mértékben mások, nem utolsó sorban a köz javára használt - szóval ebben azért voltak igen-igen nehéz időszakok is - de azok sem tudták Andrást elválasztani ettől a helytől, legfeljebb csak igen korlátozott időre. Anteus-ként tért meg ide, bármerre is járt, erőt merítve ebből az általa annyira szeretett környezetből. András műemlékvédő volt, ő aztán igazán pontosan definiálta az ember és közösség viszonyának a minőségi különbségét a műemlékkel, illetve az örökséggel. Ebben az értelemben az Aulich utca 3. szám alatti lakás András meghatározó öröksége volt – ami persze nem jelenti azt, hogy nem volna emellett műemléki értéke is.

Látom, hogy túlságosan elméleti síkra tévedtem. Visszatérek hát ide, és fontosnak tartom sürgősen hozzátenni, hogy Román András számára ez a ház, amelyet most egy órá emlékeztető táblával jelöltünk meg, természetesen nem önmagában volt fontos, hanem azokkal a személyekkel, családtagokkal együtt, akik Andrásához tartoztak, akikhez András tartozott. Ez a tábla igazából, ha szívvel olvassuk, órájuk is megemlékezik.

Köszönet mindazoknak, akik gondolatából és munkájából ez az emléktábla megszületett. Kívánom, hogy ne csak azok számára, számunkra jelentsen örömet és inspirációt, akik ismerhettük Román Andrást, hanem mindazok számára is, akik látják, olvassák, és elgondolkoznak e tábla üzenetén. Legyen számukra ez indíttatás arra, hogy keressék, tudják meg a részleteket is erről a bizonyos Dr. Román Andrásról, akitől lehet s kell tanulni, akit érdemes példaképként megismerni és követni.

Köszönöm Andrásnak, hogy megint összehozott és lelkesít bennünket, ahogy szokta – köszönöm mindenkinek, hogy így együtt ünnepeltük ennek az emléktáblának a fölavatását.

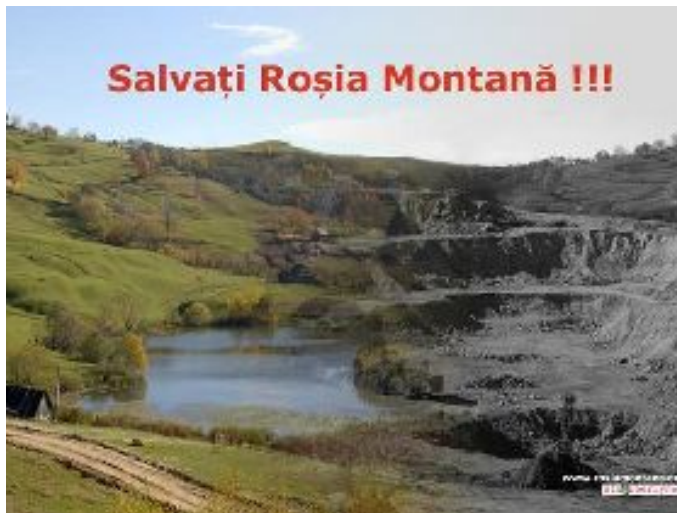
2010. november 13-án, Román András halálának pontos évfordulós napján, az ötödik évforduló alkalmából az emléktáblát felavattuk, elköszönünk, de most már ezzel a jellel látható módon is jelezhetjük: Soha nem felejtjük el Dr. Román Andrást !

„ ROSIA MONTANA in PERIL ”
Közmeghallgatás – Brüsszel, 2010. november 30.

Az EUropa Nostra, PRO PATRIMONIO és Daciana Sârbu MEP (Európai Parlamenti tag) rendezésében és meghívásával került sor a "ROSIA MONTANA in PERIL" c. közmeghallgatásra 2010. november 30-án Brüsszelben, amin az ICOMOS ICAHM képviselőjében vettem részt, tartottam előadást.

Az előadók többsége Verespatak és Alburnus Maior kulturális örökségi értékeit mutatta be, értékelte, és állt ki azok megtartása, illetve az RMGC által tervezett környezet- és örökségpusztító külszíni aranybányászat ellen, a hely világörökségi értékeinek kibontakoztatása mellett.

Ionel Haiduc, a Román Tudományos Akadémia elnöke cáfolta azt a nézetet, hogy az RMGC által szorgalmazott külszíni aranybányászat, beleértve a komoly környezetvédelmi kockázatot jelentő cianidos ülepítő medencét akár csak rövidtávon is az ott élő népesség és a természeti/kulturális értékek érdekét szolgálja. Rosia Montana nagyobb részének a lerombolása, lakóinak kitelepítése, a környezetpusztítás és a régészeti örökség elpusztítása elfogadhatatlan. Ugyanakkor felhívta a figyelmet arra, hogy néhány éve kifejlesztettek egy cianid-mentes aranykinyerési technológiát, amelyik ráadásul még jobb is, mint az. Javasolta az arany hagyományos, tárnás műveléssel való bányászatát. Maria Berza, az Europa Nostra tanácsának korábbi tagja a bányászat eredményeként előálló visszafordíthatatlan folyamatokra, változásokra helyezte a hangsúlyt, és egy alternatív fejlesztési stratégia mellett tette le a voksát. Hatásos és részletekbe menő előadást készített Stefan Balici és Virgil Apostol, a bukaresti Architecture, Restoration, Archaeology nevű szervezet két munkatársa. Sorra véve a régészeti és az egyéb építészeti, valamint szellemi örökségi értékeket azt igyekeztek bizonyítani, hogy Verespatak mindezen értékei együttesen megfelelnek a világörökségi helyszínekkel szemben támasztott elvárásoknak, kielégítik a világörökségi eljárási szabályzatban megadott legalább három kritérium által támasztott követelményeket.

Ezt megelőzően hangzott el előadásom, ami hasonló irányba mutatott. Az előadás első részében ismertetésre kerültek az ICOMOS és az ICAHM közgyűlésein elfogadott határozatok, amelyek Verespatak, azon belül elsősorban Alburnus Maior kivételes, világörökségre méltó értékeit hangoztatták, felhívták a figyelmet az ezen értékeket fenyegető veszélyre, és egyben felajánlották az ICOMOS közreműködését egy mindenki számára elfogadható megoldás kidolgozásában. Az előadás másik része egyrészt röviden felvillantotta Alburnus Maior régészeti, és a szellemi örökség szempontjából is számottevő kulturális örökségi értékeit, másrészt pedig jellemezte azokat a világörökségi kritériumok tükrében. Nézetem szerint Alburnus Maior bányászati, települési, temetkezési régészeti öröksége és az ezekhez kapcsolódó szellemi örökség az emberi alkotó szellem kivételes, egyedi együttese, ami nagy mértékben járult hozzá a helyi és európai szokásokhoz, részben mint élő tradíció. Mindezeket az értékeket az eddig még nem ismert, föltáratlan részletek és értékek későbbi megismerése és kibontakoztatása tovább fogja növelni. A kivételes régészeti örökségi helyszínén, a településen és a bányajáratokban folytatott ásások sok új leletet fognak eredményezni, köztük talán újabb viasztáblákat, a római jog és Alburnus Maior e kivételes forrásait. Alburnus Maior mindezen értékek alapján nézetem szerint több világörökségi kritériumnak is megfelel:

- "it exhibits an important interchange of human values over of span of time in a cultural area, on developments in architecture and technology" (ii);

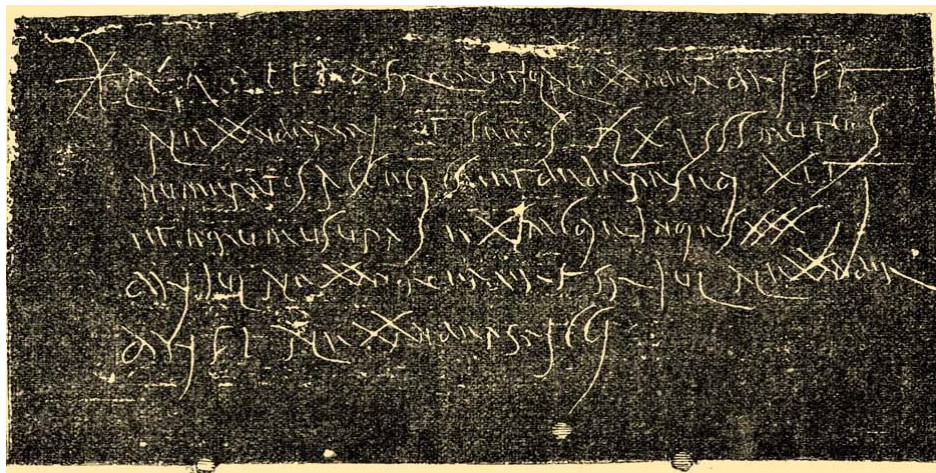
- "it is an outstanding example of type of technological ensemble which illustrates significant stages in human history" (iv);
- "it is an outstanding example of a traditional human settlement which can become vulnerable under the impact of irreversible change" (v).

Az előadók között az RMGC képviselői is szerepeltek. Joel Bell azt igyekezett bizonyítani, hogy a bányászat és az örökségvédelem összeegyeztethető, különös tekintettel arra, hogy az RMGC bőkezűen támogatja a turizmust, az örökséget és a kulturális lehetőségek kibontakoztatását. Ezt a nézetét többen vitatták, kiemelve, hogy a régészeti örökség megmentésére eddig fordított források annak csupán egy kis részét tárták föl, tehát hamis minden olyan nézet, ami azt sugallja, hogy a bányászat megindítható, az örökségvédelemmel a továbbiakban nem kell foglalkozni. Az is jogosan merült föl a vitában, hogy Rosia Montana jelenlegi állapota éppen az ellenkezőjét mutatja a turizmus fejlesztését és a kulturális lehetőségek kibontakoztatását hangoztató szavaknak. Az pedig, hogy a helyi lakosság jobb életét csak és kizárólag az RMGC által vizionált program tudná megvalósítani, több résztvevő is vitatta. Ez a program ugyanis csak alig 17 évre nyújtana igen súlyos áron megoldást ezekre a gondokra, ezzel szemben a kulturális és természeti örökségre alapozó, a világörökségi bejegyzést is feltételező kulturális turizmus programja – nem kizárva a hagyományos módon folytatott bányászat folytatását – hosszú távon biztosítani a lakosság helyben maradását és jólétét.

Az utolsó pillanatban a programhoz csatlakozó Dennis Rodwell ICOMOS tag furcsa módon az RMGC képviseletében tartott előadást. Előadásában igyekezett cáfolni Verespatak világörökségi értékeit. Általános megrökönyödést kiváltó kijelentését, miszerint Verespatak már jelenleg is túlreprezentált a romániai listázott műemlékek tekintetében, többen mint igaztalant és mint más ország műemléki politikájába és gyakorlatába való beavatkozást visszautasították. Az a kijelentése is általános nemtetszést váltott ki, miszerint az RMGC programjának az elvetése a település teljes társadalmi és gazdasági összeomlásához vezetne.

Visy Zsolt a repülőgép indulása miatt már nem lehetett jelen a harmadik panel előadásain és az azt követő általános vitán.

Visy Zsolt

162 október 20-án kelt adósságlevél.

Viaszos tábla a verespataki Szent-Katalin tárnából, a Magyar Nemzeti Múzeumban.

Olvasása:

* *LX, q(ua) d(ie) p(etierit), p(robos), r(ecte) d(ari) f(ide) rogavit Jul(ius) Alexander, dari f(ide) p(romisit) Alexander Cari, et se eos * LX, q(ui) s(upra) s(cripte) s(unt), mutuos numeratos accepisse et debere se dixit.*
Et eorum usuras ex hac die in dies XXXCI dari Jul(io) Alexandro c(ive) a(d) q(uem) e(a) r(es) p(ertinebit) f(ide) r(ogavit) Jul(ius) Alexander, dari f(ide) p(romisit) Alexander Caricci

✱

A Brüsszeli közmeghallgatást követően 2010. december 30-án a Pro Patrimonio, az ICOMOS Román Nemzeti Bizottsága és a Román Tudományos Akadémia közös felhívásban fordultak a román Kulturális és Örökségvédelmi Minisztériumhoz Verespatak ügyében, sürgős intézkedést kérve az egyedülálló helyszín megmentéséért. A Felhívás hivatalos angol verzióját az alábbiakban tesszük közzé:

JOINT DECLARATION

At the initiative of *Pro Patrimonio*¹ several experts in the fields of cultural and natural heritage convened in Brussels on November 30th 2010. The event enjoyed the patronage of Daciana Sârbu, MEP. Its purpose was to raise, once more, the issue of the historic mining site of Roşia Montană (the ancient *Alburnus Maior*), a unique and invaluable part of the universal heritage that is in danger of imminent extinction if a mine proposed by Roşia Montană Gold Corporation (RMGC) is approved by the Romanian state.

The conference was a continuation of different initiatives taken by *ICOMOS*², *Pro Patrimonio* and the *Romanian Academy*³; all of which have over the years expressed deep concern over the above mentioned project and thus asked the Romanian authorities, represented in this case by the Ministry of Culture and National Heritage, to protect Roşia Montană's priceless heritage and not to permit the mine proposal.

Presentations made by archaeologist Horia Ciugudean and architects Ştefan Bâlici and Virgil Apostol highlighted the exceptional value of the site. They presented the most important components of Roşia Montană's cultural heritage to explain why it can be recommended as a potential site for the World Heritage List: the vestiges of the most complex and extensive system of ancient gold mining currently known throughout the Roman Empire; a unique mining landscape inherited from the Roman, medieval, modern and contemporary epochs (until mid 20th cent.); the mining town - a reflection of the pre-industrial eras and last but not least, the singularity of ancient *Alburnus Maior* in world culture, due to the well-known Roman wax tablets discovered here in the eighteenth century.

An analysis of the biodiversity and natural habitats presented by botanist Dr. Andrew Jones (Great Britain) illustrated numerous rare plant species that are under strictest protection by means of national and European law. According to Dr. Jones the area's exceptional biodiversity, with habitats established from Daco-Roman times, survives to this day due to traditional farming methods that are still practised. At the same time, the expert drew attention to the irreversibility of any destructive action.

¹ **Pro Patrimonio** is a non-governmental Romanian organization assuming the mission to save, conserve, defend and enhance old buildings in danger, cultural and historical sites in Romania, and also to contribute to the rebuilding of the country. In 2004 Mr. Şerban Cantacuzino, the founder of Pro Patrimonio, first visited Roşia Montană and subsequently organised a seminar on Roşia Montană's cultural heritage values at London's Royal Geographical Society. Pro Patrimonio has since accompanied the 'Save Roşia Montană!' campaign via supporting projects, organising visits and hosting events.

² **ICOMOS**, the International Council on Monuments and Sites is an organization of professionals that currently brings together approximately 9500 members throughout the world. ICOMOS works for the conservation and protection of cultural heritage worldwide. The organization has passed several resolutions regarding Roşia Montană's heritage values and the dangers faced by the site i.e. Resolution no. 4 adopted by the 16th General Assembly, meeting in Québec, Canada, October 2008, Resolution no. 8 of the 15th General Assembly, meeting in Xi'an, China, October 2005, Resolution no. 15 adopted in Pécs, Hungary, between 22 and 27 May 2004; the resolution adopted by the 14th General Assembly, meeting at Victoria Falls, Zimbabwe in October 2003; Resolution no. 20 adopted by the 13th General Assembly, meeting in Madrid, Spain, in December 2002 and open letters written by former ICOMOS President, Michael Petzet in June 2007, and by the current president, Gustavo Araoz, in November 2008, addressed to Romania's highest state authorities: President, Prime Minister, Ministers.

³ **The Romanian Academy** was founded in 1866 and is the country's highest independent scientific body. Since 2003 the Romanian Academy has released several articles and reports; and made repeated statements requesting the Romanian authorities not to approve the Roşia Montană mine proposal.

Facing this rich diversity of values and the threat posed by the intentioned resumption of open pit mining, Prof. Zsolt Visy, delegated representative of ICOMOS to the conference, spoke about the numerous positions this organization made in support of saving Roşia Montană. He reiterated the calls for saving this site and for putting it under effective protection using national and international mechanisms. In addition, Prof. Visy made a timely exposition of the justified and necessary start to classify the Roşia Montană site into the World Heritage List. His arguments were based on the cultural values of the site which he then compared with UNESCO's classification criteria for World Heritage sites. As a result the exceptional qualities of the Roşia Montană site came out strongly.

The tragedy of the inhabitants of Roşia Montană - who have been abandoned by the public authorities (both on a local and national level) and who are faced with enormous pressures (financial and propaganda) and who have been prevented by town planning regulations from ensuring their own existence and who have consequently been reduced to poverty and forced to face lack of development opportunities, was strongly emphasized by various speakers. To contrast to this dramatic situation the economist Francoise Heidebroek (Belgium) and Mrs Maria Berza, a former vice-president of *Pro Patrimonio*, showed the economic development potential for the town and the whole area. The natural and cultural heritage of the site is the most important resource for regional *sustainable development*, understood in the terms established at the 1992 UN conference in Rio de Janeiro. Compared to the ideas promoted by the UN, the exclusively mercantile understanding of sustainable development as reflected in the presentations made by RMGC representatives was totally divergent.

The incompatibility of activities characteristic to large scale, short time, open-pit mining with the contemporary concept of *sustainable development* was also emphasized by Prof. Ionel Haiduc, the president of the Romanian Academy, and by the geo- & hydrochemist Dr. Robert Moran (USA), author of the report "*Review of the Roşia Montană Environmental Impact Assessment Report with a focus on water quality and water-related issues.*" Dr. Robert Moran drew attention to mystifications that the mining company used in the environmental impact assessment report (EIA Report) submitted to the Romanian authorities. Dr. Moran pointed out that the granting of an environmental permit for the mine would be unacceptable, given that the EIA report submitted by RMGC to the Romanian authorities contains, despite repeated warnings and disclosures, several expert conclusions which were modified without the authors' knowledge and agreement. Unacceptable no less would be the granting of an environmental permit for a mine proposal whose financial details such as details of the environmental bond / insurance and who calculated it; what were the major assumptions for the calculation; royalties, taxes and how they are disseminated; who will be the trustee; bond release terms have not been released for public scrutiny in a transparent manner. These examples highlighted the distorted ways that the mining company uses regarding the issue of liability and benefits promised for Romania.

During the interventions emphasis was also made on the unacceptability of approving such proposal without a transparent evaluation and presentation of the risks and social costs on the population; specifically the risks and social costs that are typically associated with such mine proposals and mono-industrial zones all around the world. And this happens while Romania has been recently and directly confronted with the amplitude of the true cost that such proposal carry; i.e. retraining the mining workforce after mine closure, occupational diseases, both physical and psychological (which produce an increased number of people needing social assistance), the impact of involuntary resettlement and accelerated depopulation, increased delinquency and crime rates, the blocking and/or discouragement of business alternatives during mine life and tax breaks granted to the operator (failure to

receive taxes for long periods of time that are necessary to restore and develop an area destroyed by mono-industrial operations).

The presentations made by RMGC representatives failed to offer credible arguments for the area's healthy and sustainable development. The economic and technical arguments by which they intended to defend the mine proposal did not at all elaborate any real protection for the historic and natural environment and even less so for the community.

The solutions proposed in the project are unacceptable. Replica (scale models) without any historical value are promoted as a compensation for the destruction of a cultural heritage of universal value; a gruesome landscape is intended to surround the few saved fragments of the site that are supposed to survive after a very significant part of the heritage has been wiped off the face of the earth. The idea advanced by the company, of a sustainable development subsequent to the mining project, and based on a landscape consisting of large toxic stockpiles and cyanide contaminated tailings, is lacking any credibility.

It is vital for the public to know that most of the objectives of the mine proposal are located over monuments and sites protected by Romanian law, and are therefore illegal. The very law that governs mining activities prohibits mining in locations where historical monuments or archaeological sites are placed (L. 85-2003, art. 11, par. 1). One concrete example was cited by the archaeologist Horia Ciugudean: the Roman mine galleries of the Orlea massif - a historical monument protected by law - would be totally destroyed by an overlapping quarry. Faced with such fundamental issues, the representatives of the mining company were not able to provide a coherent response.

The ideas put forward on cultural heritage by RMGC representatives and their employed consultant, the British architect Dennis Rodwell, were rejected by the cultural heritage specialists who attended the meeting. The speculative nature and lack of clear scientific arguments on the value of Roşia Montană's heritage as presented by Dennis Rodwell was rapidly dismissed as were also his distorted claims regarding the position of ICOMOS vis-à-vis Roşia Montană's heritage.

Pro Patrimonio, ICOMOS Romania, and the Romanian Academy in full knowledge of the exceptional and undisputed value of Roşia Montană's cultural and natural heritage, and completely disagreeing with the mining proposal, once more call upon the Romanian state authorities responsible for protecting Roşia Montană's national, European and universal heritage, namely the Ministry of Culture and National Heritage:

1. To protect the site according to relevant national legislation. The law is not applied in the case of Roşia Montană. If the laws were applied then open pit mining would since long have been abandoned and forgotten; and Roşia Montană would have benefited from its protected status and corresponding effects.

2. To ensure the strengthening of legal protection for the site of Roşia Montană, by promoting it to the World Heritage List. To this end it is necessary that the Ministry of Culture and National Heritage submits the file for Roşia Montană's inclusion on Romania's Tentative List to the UNESCO World Heritage Centre.

3. To initiate a program to rescue and enhance Roşia Montană's heritage. The more the implementation of such program is delayed the more the heritage will be damaged. This reduces the chances of recovery for the Roşia Montană community that is already severely affected. Urgent and ambitious actions are imperative if one wishes to ensure Roşia Montană's existence as a community and a place of culture.

4. To redefine local and regional policies - which are currently exercised to the exclusive economic interests - and redirect them according to the principles of sustainable development; starting from a vision for the future, based on Roşia Montană's exceptional natural and cultural resources.

Roşia Montană has an immense historic, natural, cultural and not at least, human potential to become a model of sustainable development for Romania as a whole. The movement against Roşia Montană's destruction and for its sustainable development enjoys unprecedented support from Romania's civil society (the Romanian Academy, ICOMOS, Romania's Royal family, prestigious organizations and professional bodies, thousands of academics and researchers from Romania and beyond, public figures, representatives of religious denominations and petitions signed by tens of thousands of citizens and supporters). All these stakeholders can assume the responsibility of saving Roşia Montană's true values.

The fruition of this immense potential requires, however, the responsible involvement of Romania's state authorities (both local and national) in respecting and applying all relevant legislation proactively in order to stop the destructive actions that are already taking place and at the same time to initiate a rescue and recovery program.

The signatory organizations, in joining all those who believe in real chances for Roşia Montană, assure the Romanian state authorities of their dedicated support in achieving this goal.

Bucharest, 30 December 2010

Prof. Şerban Cantacuzino - President of Pro Patrimonio

Arch. Şerban Sturdza - Vice-President of Pro Patrimonio

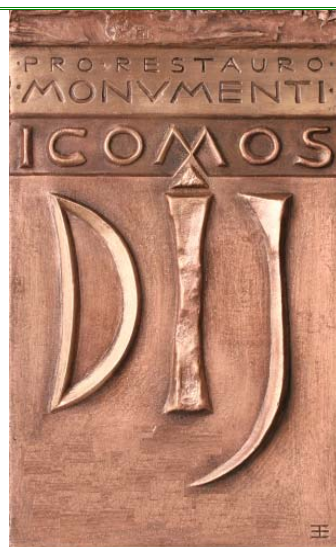
Prof. Sergiu Nistor - President of ICOMOS Romania

Prof. Ionel Haiduc - President of the Romanian Academy

Az év végén már 2011-re bejegyezhető dátumok:

Kedves Tagtársaink, ne felejtsek el hogy

a 2011. évi

ICOMOS-díjra és

Műemlékvédelmi
Citrom-díjra

történő javaslatok
benyújtási határideje

2011. január 10 !

Köszönet az 1%-ért !

Ezúton is szeretnénk megköszönni mindenkinek, aki 2009-es személyi jövedelemadójának 1%-át az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület részére ajánlotta fel.

A támogatás révén beérkezett **50.774** Forintot az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság nemzetközi jelenlétének erősítésére, Magyarország szakmai képviseletére fordítottuk.

Ahhoz, hogy 2011-ben is sikeresen dolgozhassunk Egyesületünk célkitűzéseinek megvalósításán, továbbra is nagy szükségünk van az Önök támogatására, számítunk Önökre, **kérjük a műemlékek, történeti együttesek minden barátját, hogy támogasson minket személyi jövedelemadójának 1%-ával !**

köszönettel
ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület
Adószám: 18083897-1-41

A KÖH 2011-ben ismét megrendezi a Balsorsú Műemlékek javára rendezett jótékonysági bálját, előzetes felhívásukat itt tesszük közzé:

Kedves Kollégák, Kedves Barátaink!

Ezúton adjuk hírül, hogy jövőre ismét várjuk az adakozni és bálozni szerető közönséget a

balsorsú műemlékek javára rendezett 10. jótékonysági bálunkon!

**A bál időpontja 2011. február 5. szombat,
helyszíne a Budapest, V. kerület, Egyetem tér 1-3. szám alatt található ELTE
Központi Épület Díszterme.**

A korábbi bállokhoz hasonlóan – immár **tizedik** alkalommal! - ezúttal is az a tervünk, hogy amellet, hogy egy egész estés farsangi vígasságban mulassunk együtt - beszélgessünk, táncoljunk, kötetlenül találkozzunk -, közös összefogással vegyünk óvó szárnyaink alá egy balsorsú műemléket.

A bál bevételét ennek felújítására fordítjuk.

Elsősorban olyan műemlék helyreállítására várunk javaslatot, amely a várható ötszázezer és egymillió forint közötti bevételből, illetve az esetleges további, meglévő támogatási forrásokból reálisan helyreállítható egy éven belül. Ezen forrás nagyságrendje elsősorban kisebb restaurálási, illetve rész-helyreállítási munkákra, népi építészeti emlékek felújítására adhat módot.

A támogatandó munkákra vonatkozó javaslatokat - melyeknek tartalmazniuk kell a műemlék rövid bemutatását, fotóit, az elvégezni tervezett munkát, az egyéb támogatások, források megnevezését -

2011. január 14-ig

lehet benyújtani Okrutay Miklósnál, a báli szervezőbizottság tagjánál, az alábbi címen:
muemlekbal@gmail.com

A pályázatokat az alulírott szervezőkből álló zsűri bírálja el. A korábbiakban már bevált megoldás szerint a zsűri több alkalmas helyszínt választ ki, a támogatásra legméltóbbat a báli közönség szavazza meg.

Ahhoz, hogy a bál eredményes legyen, és a pályázat nyertes műemléke ennek a nagyszerű eseménynek a nyomán megújulhasson, a szervezők mindannyiunk segítségére számítanak.

Hirdessük a bált a műemlékek iránt elkötelezett, és nem utolsó sorban táncos lábú ismerőseink körében, keressünk olyan támogatókat, akik akár tombolatárggyal, akár egy nagyobb összeggel is hozzá tudnának járulni a helyreállítás sikeréhez! A bálra vonatkozó további részletes híradással később szolgálunk.

Jó készülődést kívánva, szeretettel:

Völgyesi Krisztina - Deli Sándor - Dr. Janotti Judit-Okrutay Miklós – Szatmáriné Mihucz Ildikó

Ágostházi László DLA:

EMLÉKEZZÜNK RÁ, HOGY. . .

Január

- január 6. **130 éve** (1881) született (N.B. 55 éve 1956. január 13-án halt meg!) *Tichtl György*, a Magyar Posta főépítésze, sok postaépület, templom és a budapesti Wekerle-telep egyes lakóházainak tervezője
- január 11. **295 éve** (1716) született *Hefele Menyhért* osztrák származású kamarai építész, aki hazánkban nagyon sok későbarokk-klasszicizáló középületet, templomot, lakóházat alkotott
- január 18. **125 éve** (1886) halt meg *Rochlitz Gyula* egyetemi tanár, a budapesti Keleti Pályaudvar csarnoképületének tervezője
- január 21. **190 éve** (1821) született *Lippert József*, az Esztergomi Érsekség főépítésze, aki sok egyházi épületet, berendezési tárgyat tervezett
- január 22. **120 éve** (1891) halt meg *Ybl Miklós*, a magyar eklektikus építészlet legkiválóbb alkotója

Február

- február 16. **115 éve** (1896) nyitottak meg ünnepélyesen öt budapesti vásárcsarnokot
- február 20. **190 éve** (1821) született *Feszl Frigyes*, a 19. sz. második felének kiemelkedő mestere, sok egyéb mellett a pesti Vigadó tervezője
- február 20. **190 éve** (1821) született *id. Stornó Ferenc*, a Sopronban élő építész, festőművész, sok műemléképület restaurálója
- február 24. **140 éve** (1871) született *ifj. Bobula János*, bérházak (pl. Budapest: Andrassy út 62. és 68.), középületek (pl. Debrecen: Postapalota, Munkács: városháza) tervezője

Tisztelt Tagtársaink, Barátunk,

Postai úton küldjük mindannyiuknak a 2011. évi tagdíjbefizetéshez szükséges csekket. A tagsági díjat kérjük legkésőbb 2011. március 31-ig befizetni, ezt megtehetik a postai csekken, vagy közvetlen átutalással számlaszámunkra: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület, OTP 11705008-20095785.

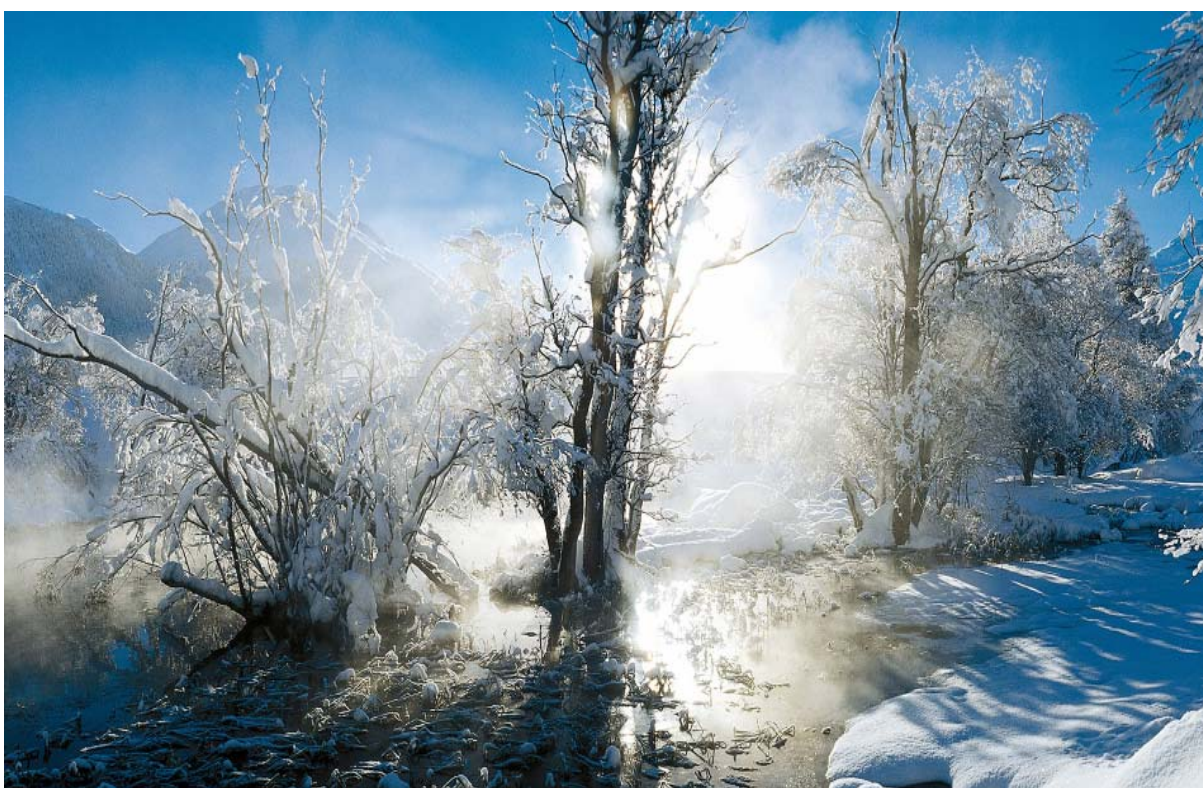
Tagdíjaink a 2010-es évre továbbra is változatlanok:

Egyéni tag éves tagdíja 12.000 Ft (teljes tagdíj)
de 35 éves korig 6.000 Ft (50% kedvezmény)
és 65 éves kortól 6.000 Ft (50% kedvezmény)

(a vonatkozó nyilatkozatot mellékeljük a csekkhez, kérjük azt kitöltve szíveskedjenek nekünk visszajuttatni).

A 2011-es évre érvényes tagsági kártyájukat a befizetést követően, a kártyák beérkezése után postázzuk.

KÉRJÜK, és előre is köszönjük, ha adataikban (név, postacím, e-mail cím, telefonszám) történt esetleges VÁLTOZÁSOKRÓL LEVÉLBEN VAGY E-MAILEN ÉRTESETENEK BENNÜNKET!

*Minden kedves Tagtársunknak Békés, Boldog, Örömteli, Sikerekben és
Eredményekben Gazdag 2011-es évet kívánunk !!!*

ICOMOS Híradó, a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

Szerkesztőség: 1014 Budapest, Szentháromság tér 6.

Levél cím: 1535 Budapest, Pf. 721. Telefon/fax: 212-76-15

E-mail: secretariat@icomos.hu

Honlap: www.icomos.hu

Kiadja a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal

Szerkesztő: Keller Annamária

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagságával járó előnyök:

- állandó informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb. az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén

- ingyenes belépésre jogosító tagsági kártya a világ legtöbb múzeumába, műemlékébe, romterületére

- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság pártoló Jogi tagja:

Kulturális Örökségvédelmi Hivatal